

УДК 657.471.1

Гурина Н.В., к.е.н.

Національний університет Державної податкової служби України

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ВИТРАТ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

У статті розглянуто формування витрат інноваційної діяльності деревообробних підприємств та проблеми їх відображення в бухгалтерському обліку. В результаті дослідження виявлено два аспекти, які характеризують сутність інноваційної діяльності; виокремлено особливості інноваційної діяльності та досліджено їх вплив на формування витрат; надано пропозиції щодо формування та використання коштів інноваційного фонду.

Ключові слова: інновація, інноваційна діяльність, витрати інноваційної діяльності, деревообробні підприємства.

Gurina N.

PROBLEMS OF ORGANIZATION OF ACCOUNT OF CHARGES OF INNOVATIVE ACTIVITY AND WAYS OF THEIR DECISION

In the article the charges of innovative activity of woodworking enterprises and problem of their reflection are considered in a record-keeping. As a result of research absence of the unique going is set near interpretation of term «innovative activity». In the article the charges of innovative activity of woodworking enterprises and problem of their reflection are considered in a record-keeping. As a result of research absence of the unique going is set near interpretation of term «innovative activity». Such divergence predetermines a vagueness and with interpretation of term «charges of innovative activity». Found out two aspects which characterize essence of innovative activity: as development of competitive commodities, services and as drawing on the results of scientific and technical researches. The features of innovative activity are selected: skilled, technological and financial and investigational their influence on forming of charges. Measures which are able to assist development of innovative process on woodworking enterprises are considered. Suggestions are given in relation to forming and use of money of innovative fund and his reflection on the accounts of record-keeping.

Keywords: innovation, innovative activity, charges of innovative activity, woodworking enterprises.

Гурина Н.В.

ПРОБЛЕМЫ ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕТА РАСХОДОВ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ

В статье рассмотрены расходы инновационной деятельности деревообрабатывающих предприятий и проблемы их отображения в бухгалтерском учете. В результате исследования выявлены два аспекта, характеризующие сущность инновационной деятельности; выделены особенности инновационной деятельности и исследовано их влияние на формирование расходов; предоставлены предложения относительно формирования и использования средств инновационного фонда.

Ключевые слова: инновация, инновационная деятельность, расходы инновационной деятельности, деревообрабатывающие предприятия.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Одним із шляхів розвитку економіки України є вибір інноваційного напрямку розвитку. Під інноваційним розвитком економіки країни розуміється процес суспільного виробництва, який характеризується збільшенням обсягів виробництва продукції і підвищенням її конкурентоспроможності [7], що можливо за рахунок створення нових технологій та активізації впровадження нової техніки. Але не останню роль при цьому відіграє розкриття та висвітлення інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень. Саме це зумовлює необхідність розробки такої методики обліку витрат інноваційної діяльності, яка б задовольняла потреби користувачів усіх рівнів.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Вагомий внесок у формування системи ведення обліку витрат інноваційної діяльності підприємств зробили відомі науковці: О.С. Бородкін, А.С. Гальчинський, Л.В. Гнилицька, О.І. Грицай, О.В. Кантаєва, Я.Д. Крупка, А.В. Минаков, М.С. Пушкар, В.В. Сопко, Р. Адамс.

Крупка Я.Д. висвітлює позитивні аспекти нормативного регулювання обліку інвестиційної діяльності підприємств і розкриття її результатів у фінансовій звітності, дає оцінку варіантів ведення обліку інноваційного напрямку діяльності. Кантаєва О.В. пропонує способи бухгалтерського відображення витрат на створення інноваційного продукту в залежності від їх виду [3, с.18–28].

Отже, на сьогодні існує, значна кількість наукових публікацій щодо обліку інноваційних процесів. Проте відсутність єдиного підходу до відображення витрат інноваційної діяльності на рахунках обліку та узагальнення їх в єдиній системі регістрів обумовлює актуальність викладених питань.

Цілі статті. Метою статті є дослідження витрат інноваційної діяльності деревообробних підприємств та висвітлення проблем їх відображення в бухгалтерському обліку.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Згідно з даними Міжнародної фінансової корпорації, основні засоби української економіки фізично зношені в середньому більше, ніж на 60% і є морально застарілими більше, ніж на 90%. Розвиток деревообробних підприємств стримується значною зношеністю основних засобів та недостатністю власних коштів для їх модернізації та технічного переоснащення, що призводить до технічної та технологічної відсталості підприємств. Тому, з метою розвитку виробництва конкурентної продукції доцільно було б здійснити реконструкцію та модернізацію виробництв, використовувати нові технології, які значно розширювали б можливості обробки деревини та виготовленні продукції з неї.

Дослідження формування витрат від здійснення інноваційної діяльності потребує аналізу визначення суті інноваційної діяльності. Відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність» [6] інновація – це новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентно-спроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери. Разом з тим, у Законі України [6] відсутні складові «організаційно-технічних рішень виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру», тобто витрат, які пов'язані з підвищенням якості продукції, подовженням експлуатаційних властивостей обладнання і т.д. Інноваційна діяльність – це діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоспроможних товарів і послуг [6]. Згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» інвестиційна

діяльність – придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів. Таке неповне визначення інвестиційної діяльності зумовлює невизначеність з класифікацією доходів і витрат, пов'язаних з нею. Інноваційна діяльність – це діяльність, спрямована на пошук можливостей інтенсифікації виробництва та задоволення суспільних потреб у конкурентоспроможних товарах і послугах завдяки використанню науково-технічного та інтелектуального потенціалу [2, с.227].

Оцінивши подані визначення, на нашу думку, інноваційну діяльність доцільно розглядати з двох позицій: як розробку конкурентоспроможних товарів, послуг, яка передбачає виготовлення продукції (надання послуг) деревообробними підприємствами та як використання результатів науково-технічних досліджень (впровадження нових технологій, які поліпшують якість виробництва, розширяють можливість обробки деревини та дозволять в майбутньому випускати конкурентоспроможну продукцію).

На основі проведеного дослідження виокремлено наступні особливості інноваційної діяльності, які впливають на формування витрат: кадрові - сприяють виникненню витрат, пов'язаних з підготовкою та перепідготовкою спеціалістів; технологічні - сприяють виникненню витрат деревообробних підприємств, пов'язаних з технологічною підготовкою, яка передуює введенню в експлуатацію інноваційного продукту; фінансові - зумовлюють витрати, пов'язані з фінансуванням процесу впровадження новітніх технологій, які дадуть змогу поліпшити структуру і якість виробництва, тобто розширити можливості в обробці деревини та виготовлення продукції з неї.

На думку Крупки Я.Д. [4, с.11–18] інновації можуть здійснюватись за такими напрямками: інноваційні програми капітального характеру (здійснюються за рахунок капітальних вкладень у процесі інвестиційної діяльності, після введення в дію обліковують у складі основних засобів, інших матеріальних чи нематеріальних активів) та інноваційні проекти, пов'язані з операційною діяльністю. Крупка Я.Д. пропонує три варіанти покриття таких витрат, два з яких – за рахунок капітальних джерел, третій – на поточні витрати:

- поліпшення інноваційного напрямку – на збільшення первісної вартості модернізованих об'єктів;

- поліпшення, що стосуються подовження (відновлення) строку корисної експлуатації – на зменшення раніше нарахованого зносу;

- поліпшення, які не сприяють зростанню економічних вигод – за рахунок поточних витрат операційної діяльності.

Враховуючи специфіку діяльності деревообробних підприємств, найбільш прийнятною для них є застосування інноваційної програми капітального характеру [1, с.594–597].

Інноваційні процеси тісно пов'язані з інвестуванням, яке можна розглядати як джерело фінансування інноваційних програм. Зокрема, до джерел фінансування можна віднести: іноземні інвестиції, інвестиції інших юридичних та фізичних осіб, реінвестування дивідендів учасників, власні кошти підприємства, кредити банків та бюджетні кошти (цільове фінансування). Практичний досвід розвинених країн свідчить про те, що до чинників, які впливають на розвиток інноваційного процесу можна віднести залучення іноземного капіталу та державне регулювання економіки. Проте, необхідно відзначити низький рівень державного регулювання економічних процесів нашої країни та її незначну інвестиційну привабливість, яку спричиняють нестабільна політична ситуація, корупція та недосконалість законодавства [1].

Інвестиційно-інноваційні процеси здійснюються, як правило, за рахунок залучених коштів (кредити банків), коштів підприємств, які здійснюють інвестиції в роботу підприємства, власних коштів підприємства (амортизація та прибуток). До заходів, здатних збільшити залучення інвестицій та сприяти розвитку інноваційного процесу, можна віднести, наприклад, створення пільгових умов для використання власних коштів підприємства, а також з цією метою стимулювати комерційні банки, які не поспішають кредитувати інноваційний процес, оскільки витрати, понесені при запровадженні нововведень, почнуть окупатися значно пізніше. А з бюджету можуть передбачатися лише витрати на відшкодування відсотків за кредит, отриманий для впровадження новітніх технологій [7, с.49–55]. Також доцільно було б ширше використовувати інвестиційний податковий кредит, метою якого є збільшення фінансових ресурсів суб'єкта підприємницької

діяльності для здійснення інноваційних програм, оновлення основних засобів. Фінансування інноваційних програм може здійснюватися за рахунок реінвестування дивідендів учасників та власних коштів підприємства з метою акумулювання яких доцільно створювати так званий інноваційний фонд та відображати його формування на рахунку 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів», зокрема, на субрахунку 474 «Забезпечення інших витрат і платежів» з відкриттям відповідних аналітичних рахунків третього порядку, наприклад 474.1 – «Інноваційний фонд», який буде кредитуватися при створенні даного фонду в кореспонденції з рахунками: 67 «Розрахунки з учасниками», 44 «Нерозподілені прибутки (непокріті збитки)», 23 «Виробництво», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут» та ін. Зазначені моменти повинні обов'язково знайти своє відображення у документі про облікову політику. В якому доцільно вказати джерела, за рахунок яких відбувається формування цільових резервів з метою оновлення основних засобів підприємства та порядок їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку.

Кошти інноваційного фонду доцільно використовувати для розробки конкурентоспроможної продукції, для придбання нових або ремонту основних засобів, які знаходяться в експлуатації.

Висновки. В результаті проведеного дослідження виявлено низку проблем:

- відсутність єдиного підходу до трактування економічної сутності понять «інноваційна діяльність» та «витрати інноваційної діяльності»;

- відсутність єдиної нормативно-методичної бази та єдиної системи рахунків щодо відображення даних витрат у бухгалтерському обліку.

Перспективами подальших наукових досліджень та розробок є етапи формування інформаційної бази щодо витрат інноваційної діяльності на основі систем управлінського та фінансового обліку.

1. Гуріна Н.В. Інноваційний аспект формування витрат підприємств / Н.В. Гуріна // Фінансова сфера та її роль у зростанні конкурентних переваг національних економік: матеріали науково-практичної конференції. – Ч.І. – Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2009. – С. 594–597.
2. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – К.: Знання, 2007. – 1072 с.

3. Кантаєва О.В. Напрями розвитку методики бухгалтерського обліку інноваційної діяльності підприємства / О.В. Кантаєва // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 5. – С.18–28.
4. Крупка Я.Д. Варіанти обліку інноваційних процесів на підприємстві / Я.Д. Крупка // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – №5. – С.11–18.
5. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів від 07 лютого 2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo.htm>
6. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. №40-IV зі змінами і допов. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>
7. Солдатенко В. Шлях до зростання економіки України – створення інвестиційно-інноваційної моделі / В. Солдатенко // Вісник податкової служби України. – 2007. – № 40 (467). – С. 49–55.